

***KOMUNITNÝ PLÁN
SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE GLABUŠOVCE
2018 - 2022***

Komunitný plán sociálnych služieb obce Glabušovce

Jún 2018

Schválený Obecným zastupiteľstvom obce Glabušovce, dňa 21.06.2018 uznesením č.13/2018

Obec Glabušovce

991 22 Glabušovce 24

Tel.: 047/4871180

0918493076

Email: glabusovce@gmail.com

Pracovná skupina:

Štefan Chudý, starosta obce

Mgr. Marianna Opánska, sociálny pracovník

ÚVOD

1. VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

- 1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
 - 1.1.1. Druh sociálnej služby
 - 1.1.2. Definícia jednotlivých druhov sociálnych služieb
- 1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov
 - 1.2.1. Komunitné plánovanie sociálnych služieb
 - 1.2.2. Komunitný plán, ciele a princípy obce Lesenice
 - 1.2.3. Aktéri komunitného plánovania
- 1.3. Analýza sociologických a demografických údajov
 - 1.3.1. Obyvateľstvo
 - 1.3.2. Školstvo
 - 1.3.3. Služby (zdravotníctvo, kultúra a šport)
 - 1.3.4. Nezamestnanosť
 - 1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny
- 1.4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
- 1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb, vyhodnotenie verejného prieskumu
- 1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť a sociálne služby)

2. CIELE A PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

- 2.1. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb
- 2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb
- 2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

ZÁVER

ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA

POUŽITÁ LITERATÚRA

Príhovor starostu obce Glabušovce

Vážení občania,

prihováram sa k Vám aj touto cestou a to predstavením Komunitného plánu sociálnych služieb našej obce.

Komunitný plán je dokument, pomocou ktorého môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb v našej obci tak, aby zodpovedali špecifikám a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období rozvíjali našu komunitu a zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v tomto dokumente. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité na prospech všetkých našich občanov.

Som presvedčený, že komunitný plán sociálnych služieb bude mať svoje mnohostranné využitie a efektívne zacieli sociálne služby na priority, ktoré naša obec potrebuje. Takisto si želám, aby sa stal smerodajným podkladom pre profesionálov – odborníkov, ale aj pre všetkých obyvateľov pri ich práci na rozvoji našej obce. Komunitné plánovanie je však otvorený proces a ten nekončí vypracovaním tohto dokumentu, práve naopak, je len začiatkom na ceste k zlepšeniu kvality života občanov za pomoci implementácie stanovených cieľov a opatrení. Všetkým realizátorom a poskytovateľom sociálnych služieb želám veľa úspechov pri mobilizácii zdrojov v obci a naplnenie spoločne plánovaných zámerov v obci.

Ďakujem všetkým, ktorí sa zúčastnili na príprave Komunitného plánu sociálnych služieb obce Glabušovce.

*Štefan CHUDÝ
starosta obce*

ÚVOD

Komunitný plán sociálnych služieb obce Glabušovce je dokument, ktorý komplexne plánuje rozvoj poskytovaných služieb v sociálnej oblasti. Východiskovým dokumentom je Program rozvoja obce Glabušovce na roky 2014-2020.

Skutočnosť, že sociálna politika územia obce si vyžaduje koncepčný, strategický a plánovaný prístup potvrdzuje aj zákonná povinnosť miest a obcí vypracovať a riadiť sa Komunitným plánom sociálnych služieb. Hlavné smerovanie sociálnej politiky má udávať práve tento dokument, nakoľko mestá a obce v súlade s princípom subsidiarity sú najbližšie k obyvateľom rôznych cieľových skupín odkázaných na sociálne služby. Úlohou obcí a miest je poznať ich potreby a požiadavky, ako aj prostredie, v ktorom sú sociálne služby poskytované.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, prostredníctvom ktorej je možné na úrovni obcí, mikroregiónov alebo krajov plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Podstata komunitného plánovania spočíva v zapájaní všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú, resp. môžu dotýkať, do procesu ich plánovania a rozhodovania o spôsobe ich zabezpečovania. Výsledkom komunitného plánovania sociálnych služieb je strategický dokument Komunitný plán sociálnych služieb. Ten určuje krátkodobé a strednodobé ciele a priority v sociálnej oblasti a opatrenia smerujúce k dosiahnutiu vízie rozvoja sociálnych služieb v meste. Jeho úlohou je identifikovať sociálne problémy a potreby a zvoliť stratégiu ich riešenia so zreteľom na prijímateľov a poskytovateľov sociálnych služieb, ich technickú, personálnu a finančnú vybavenosť.

Spracovanie Komunitného plánu sociálnych služieb ukladá obciam a mestám zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov. Podľa ods. 5 §83 tohto zákona komunitný plán sociálnych služieb obsahuje najmä:

- analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce vrátane vyhodnotenia materiálno-technického vybavenia sociálnych služieb a vzdelanostnej štruktúry zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,
- analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb a cieľových skupín,
- analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce,
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v územnom obvode mesta,
- časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb vrátane určenia personálnych podmienok, finančných podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok na ich realizáciu,
- spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb,

Pri tvorbe návrhu komunitného plánu obce Glabušovce boli dodržané nasledovné zásady:

- ✓ partnerstvo medzi účastníkmi,
- ✓ zapájanie miestneho spoločenstva,
- ✓ práca s dostupnými informačnými zdrojmi a využitie najlepšej praxe,
- ✓ využitie medzinárodnej metodiky a postupu spracovania vrátane dôrazu na zapojenie užívateľov sociálnych služieb, odbornej a laickej verejnosti.

Proces komunitného plánovania sa realizoval v 6 fázach.

Tabuľka č. 1: Proces komunitného plánovania

Názov fázy plánovania	Popis jednotlivých krokov	Výsledky, výstupy
Prípravná	- vytvorenie pracovnej skupiny - plán tvorby komunitného plánu - mapovanie ďalších aktérov	- databáza aktérov/ poskytovateľov sociálnych služieb v záujmovom území, - pracovná skupina
Riadiaca	- vytvorenie autorského tímu - stanovanie časového harmonogramu	- časový harmonogram
Definovanie problémov a potrieb	- identifikácia záujmov a potrieb jednotlivých sociálnych skupín - analýza a vyhodnotenie záujmov a potrieb jednotlivých sociálnych skupín	- návrh dotazníka pre občanov/užívateľov a poskytovateľov sociálnych služieb - vyhodnotenie dotazníkového prieskumu - analýza poskytovaných sociálnych služieb - SWOT analýza - odhad budúcich potrieb
Návrh rozvoja sociálnych služieb	- formulácia cieľov a priorít - pomenovanie prekážok - vypracovanie prehľadu zdrojov a možností	- prehľad zdrojov a možností - návrh cieľov a priorít
Formulácie stratégie	- formulácia stratégie - vypracovanie návrhu rozvoja sociálnych služieb - konzultácie k vypracovanému návrhu	- pracovný návrh rozvoja sociálnych služieb - záznam z konzultácií a zapracovanie pripomienok a návrh do finálnej verzie
Vypracovanie akčného plánu	- príprava a prerokovanie AP - informovanie verejnosti	- publikovaná informácia pre verejnosť - zverejnenie dokumentu

Zdroj: vlastné spracovanie

1. VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Samospráva je zo zákona povinná poskytovať určité sociálne služby, má však aj možnosti na to, aby vytvorila podmienky na zlepšenie sociálnych služieb a odstraňovanie príčin sociálnej nerovnosti v spoločnosti. Dobre fungujúca sociálna sieť je potrebná na to, aby bolo možné zasiahnuť všade tam, kde sa človek z objektívnych dôvodov dostal do neriešiteľných situácií alebo tam, kde je pomoc spoločnosti žiadúca.

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

- Zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na súčasne viac narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení po novelách 348/2011 Z. z. a 521/2011 Z. z. v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení zákona č. 561/2008 Z. z. a zákona č. 468/2011 Z. z.,

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. Zákon o sociálnych službách podrobne upravuje povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5. skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie užívateľa alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú sociálne služby/sociálna služba určené:

1. *sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb* (terénna sociálna služba krízovej intervencie, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. *sociálne služby na podporu rodiny s deťmi* (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. *sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku* (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba,

prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),

4. *sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií* (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),

5. *podporné služby* (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Plánovanie a rozvoj v sociálnej oblasti na úrovni obce Glabušovce vychádza zo strategických a koncepcných dokumentov vyššej úrovne a to:

Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020:

„Vláda si uvedomuje dôležitosť kvalitných a efektívnych sociálnych služieb zameraných na adekvátne naplnenie potrieb odkázaných ľudí. Mimoriadnu pozornosť bude venovať starostlivosti o starších ľudí, a to najmä efektívnemu prepojeniu zdravotníckych a sociálnych služieb. Preto zefektívni systém viaczdrojového financovania sociálnych služieb, podporí zavedenie príspevku podľa stupňa odkázanosti pre všetkých zriaďovateľov rovnako a bude pokračovať v podpore procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb. V spolupráci so zriaďovateľmi bude riešiť aj problematiku odmeňovania pracovníkov v sociálnych službách, ktorí patria medzi najhoršie platených zamestnancov.“

Vláda v súlade s programovým vyhlásením pripravila v roku 2017 novelu zákona o poskytovaní sociálnych služieb 448/2008 Z.z., ktorý sa dotýka najmä financovania sociálnych služieb.

V dôsledku rozdelenia kompetencií pri decentralizácii sociálnych služieb do pôsobnosti VÚC a obcí, prešli do pôsobnosti obcí aj zariadenia sociálnych služieb, ktorých ekonomická náročnosť prevádzkovania prekračovala rozpočtové možnosti najmä menších obcí. Finančná podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb je založená na princípe, že finančné príspevky poskytuje ten samosprávny orgán, do koho zákonom o sociálnych službách delenej pôsobnosti poskytnutie alebo zabezpečenie poskytnutia sociálnej služby patrí, obce iba sporadicky zabezpečovali v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti poskytovanie finančných príspevkov neverejným poskytovateľom sociálnych služieb na lokálnej úrovni.

Návrh zmien v systéme financovania vychádza z právnej kvalifikácie poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike ako výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov.

Zámerom návrhu zmien systému financovania sociálnych služieb by malo byť:

1. zabezpečiť udržateľnosť a dostupnosť sociálnych služieb vzhľadom na zvyšujúci sa oprávnený dopyt po sociálnych službách a zvyšovanie nákladovosti poskytovaných sociálnych služieb (najmä náklady osobnej starostlivosti - mzdové a ostatné osobné náklady na zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,
2. vytvorenie manipulačného priestoru v rozpočtoch obcí a vyšších územných celkov (zavedením finančného príspevku na spolufinancovanie sociálnej služby určeného podľa stupňa odkázanosti zo štátneho rozpočtu aj pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na regionálnej úrovni vznikne úspora v rozpočtoch VÚC pri vynakladaných finančných prostriedkoch na finančnú podporu neverejných poskytovateľov sociálnych služieb) na:
 - a) poskytovanie a zabezpečovanie ďalších druhov sociálnych služieb vo verejnom záujme v rámci ich pôsobnosti
 - b) podporu procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb rozvojom sociálnych služieb komunitného charakteru.

V rámci pripravovanej a medzičasom schvaľovanej zmeny zákona sa okrem zmien vo financovaní navrhovali aj ďalšie zmeny s dopadom na plánovanie a poskytovanie sociálnych služieb v obciach.

Novela zákona predpokladala nasledovné zmeny vo financovaní sociálnych služieb:

Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoci inej fyzickej osoby	Výška príspevku pri poskytovaní pobytovej sociálnej služby a ambulantnej sociálnej služby/ mesiac	Výška príspevku pri poskytovaní terénnej sociálnej služby/mesiac
II. stupeň odkázanosti	62,21 €	82,92 €
III. stupeň odkázanosti	121,41 €	179,68 €
IV. stupeň odkázanosti	177,65 €	269,47 €
V. stupeň odkázanosti	248,82 €	359,29 €
VI. stupeň odkázanosti	310,99 €	449,18 €

Zdroj: Pracovný dokument k návrhu novely zákona, verejná prezentácia

Zákon bol nakoniec koncom roka 2017 schválený s účinnosťou od 1. januára 2018, zverejnený na: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-448>, sa výška príspevku oproti navrhovanému príspevku pri poskytovaní terénnej sociálnej služby na mesiac nezmenila.

Formy sociálnych služieb

Pobytová sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam) príspevok na nasledujúci rozpočtový rok sa poskytne podľa reálnej obsadenosti miest v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku a nie podľa registrovanej kapacity.

Finančný príspevok bude účelovo určený na pokrytie časti nákladov na mzdy a odvody zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby len do výšky týchto nákladov zodpovedajúcej regulácii týchto miezd pri výkone práce vo verejnom záujme. Výška finančného príspevku bude v zásade určená podľa štruktúry príjimateľov sociálnej služby v konkrétnom zariadení z hľadiska stupňa ich odkázanosti v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie tohto príspevku. Pre jednotlivé stupne odkázanosti na pomoc inej osoby pri sebaobslužbe navrhujeme výšku FP stanoviť ako násobok zo sumy minimálnej mzdy platnej v čase podania žiadosti ministerstvu, čím bude zabezpečená zodpovedajúca medziročná valorizácia príspevkov. Naviazanie FP na výšku minimálnej mzdy je ustanovené vzhľadom na účelové určenie použitia príspevku (viazané na mzdy a odvody zamestnancov).

Ambulantná sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam).

Podpora domácej opatrovateľskej služby - zavedenie poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na poskytovanie domácej opatrovateľskej služby na rovnakom základe verejným aj neverejným poskytovateľom, za podmienky, že poskytovateľ sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby bude zároveň registrovaným poskytovateľom domácej opatrovateľskej služby

a) poskytuje pobytovú sociálnu službu v zariadení opatrovateľskej služby s počtom obsadených miest najmenej šesť (posudzovanie obsadenosti miesta bude realizované v rovnakom právnom režime ako na účely finančného príspevku poskytovaného zo ŠR na pobytovú sociálnu službu),

b) poskytuje opatrovateľskú službu alebo bude poskytovať opatrovateľskú službu na základe uzatvorenej písomnej zmluvy o uzatvorení budúcej zmluvy (odkaz na §50a Občianskeho zákonníka) o poskytovaní sociálnej služby aspoň trom fyzickým osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a ich stupeň odkázanosti je najmenej V. podľa prílohy č. 3 (Z.z. o sociálnych službách) minimálny

poskytovaný rozsah úkonov sebaobsluhy týmto fyzickým osobám nie je nižší ako je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby posúdený podľa prílohy na prevádzku poskytovanej opatrovateľskej služby na poskytnutý počet hodín,

c) predloží písomný záväzok príslušnej obce o tom, že mu poskytne finančný príspevok služby na príslušný rozpočtový rok najmenej vo výške 15 % z výšky finančného príspevku na poskytovanie opatrovateľskej služby na tento rozpočtový rok poskytnutého ministerstvom.

Financovanie opatrovateľskej služby bude naďalej realizované v rámci výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí, s výnimkou možnosti vyššie uvedenej finančnej podpory zo strany ministerstva poskytovateľom sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby, ktorí sú zároveň poskytovateľmi domácej opatrovateľskej služby, ktorá však bude doplnená spolufinancovaním zo strany obce.

Sociálne služby bez posudzovania odkázanosti - za účelom garancie práva na zabezpečenie základných životných podmienok najmä poskytnutím prístrešia sa budú v pôsobnosti MPSVR SR naďalej poskytovať finančné príspevky na *spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb poskytovaných na lokálnej úrovni doposiaľ obciam (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania) a neverejným poskytovateľom sociálnych služieb (nocľaháreň).*

Finančný príspevok bude účelovo viazaný na spolufinancovanie ekonomicky oprávnených nákladov poskytovateľa (vzhľadom na špecifickú klientelu týchto zariadení krízovej intervencie bude tento príspevok možné použiť nielen na mzdy a odvody zamestnancov ale aj na spolufinancovanie ostatných bežných výdavkov - prevádzkových nákladov – energie, dezinfekčné prostriedky, posteľná bielizeň, hygienické potreby, ...) - príspevok sa bude poskytovať na registrovanú kapacitu zariadenia.

Ďalšie podmieňujúce návrhy súvisiace s problematikou financovania - podmieniť u žiadateľov, ktorí sú obcou, pre nárok na FP z MPSVR SR predloženie komunitného plánu sociálnych služieb v územnom obvode a prehlásenie súladu podanej žiadosti o FP s týmto komunitným plánom do pôsobnosti obce sa navrhuje doplniť predkladaním komunitného plánu VÚC v určenej lehote.

NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 2015 – 2020

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanov, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnatelnosti. Reflektujú na aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike, predovšetkým na nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí občanov, potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb a rozvoja ich kvality, a to:

- zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity,
- podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť,
- podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrvávajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Efektívny komunitný plán by mal rešpektovať zásady:

- pri plánovaní sociálnych služieb vychádzať z jedinečnosti a dôstojnosti každého prijímateľa sociálnej služby;
- uprednostňovať osobnú voľbu prijímateľa sociálnej služby;
- umožniť prijímateľovi sociálnej služby žiť vo svojom prirodzenom prostredí so zachovaním dostatočnej starostlivosti a podpory;
- poskytnúť prijímateľovi sociálnej služby možnosť prístupu a výberu v poskytovaní sociálnej služby;
- umožniť prechod z inštitucionálnej starostlivosti do komunitnej starostlivosti.

Sociálne služby sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky poskytovania sociálnych služieb. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu:

- že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok;
- pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku;
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav;
- z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok;
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím;
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb;
- pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačnej reprodukovanej chudoby.

1.1.1. Druh sociálnej služby

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

Sociálne služby krízovej intervencie:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach:

- nízkoprahové denné centrum;
 - integračné centrum;
 - komunitné centrum;
 - nocľaháreň;
 - útulok;
 - domov na polceste;
 - zariadenie núdzového bývania.
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladzovania rodinného života a pracovného života;
- poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti;
- služba včasnej intervencie.

Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
- služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života,
- služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
- služba včasnej intervencie,

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- zariadenie podporovaného bývania;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- rehabilitačné stredisko;
- domov sociálnych služieb;
- špecializované zariadenie;
- denný stacionár;
- domáca opatrovateľská služba;
- prepravná služba;
- sprievodcovská a predčitateľská služba;
- tlmočnícka služba;
- sprostredkovanie tlmočníckej služby;
- sprostredkovania osobnej asistencie;
- požičiavanie pomôcok.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

- monitorovanie a signalizácia potreby pomoci;
- krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

Podporné služby:

- odľahčovacia služba;
- pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností;
- poskytovanie sociálnej služby v dennom centre;
- podpora samostatného bývania;
- poskytovanie sociálnej služby v jedálni;
- poskytovanie sociálnej služby v práčovni;
- poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

1.1.2 Definícia jednotlivých druhov sociálnych služieb

V predloženej podkapitole komunitného plánu uvedieme s popisom jednotlivé druhy poskytovaných sociálnych služieb, ktoré definuje Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Služby krízovej intervencie (§ 24)

Sociálne služby krízovej intervencie sa poskytujú na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby podľa §2 ods. 2 písm. a), b), d), g), a h) zákona č. 448/2008 Z.z.. Podľa daného zákona môžu mať sociálne služby krízovej intervencie nízkoprahový charakter. Za sociálnu službu, ktorá má nízkoprahový charakter, sa na účely tohto zákona považuje sociálna služba, ktorá je pre fyzickú osobu ľahko dostupná najmä vzhľadom na miesto, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava a na výšku úhrady za sociálnu službu. Sociálna služba sa poskytuje anonymne bez preukazovania identity tejto fyzickej osoby dokladom totožnosti a bez ohľadu na prejavy požitia návykovej látky. Cieľom sociálnej služby s nízkoprahovým charakterom je uľahčiť fyzickej osobe kontakt so sociálnym prostredím, prístup k

sociálnym službám alebo k podpore a pomoci poskytovanej podľa osobitných predpisov, a tým podporiť jej začlenenie do spoločnosti.

Terénna sociálna služba krízovej intervencie (§ 24a)

Terénna sociálna služba krízovej intervencie sa poskytuje fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), d), g) a h) a jej obsahom je činnosť zameraná na vyhľadávanie takýchto fyzických osôb, odbornú činnosť, obslužné činnosti a ďalšie činnosti zamerané najmä na vykonávanie preventívnej aktivity, poskytovanie sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie, pomoci pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov a utváranie podmienok na výdaj stravy alebo výdaj potravín.

Komunitné centrum (§ 24d)

Komunitné centrum poskytuje komplexné sociálne služby, odborné činnosti, iné činnosti a aktivity, ktoré sú poskytované na základe primárnej analýzy potrieb cieľových skupín a ich veľkosti, so súčasným rešpektovaním princípu minimálnej komplexnosti:

- zameranie služieb na viaceré cieľové skupiny a potreby/problémy v lokalite súčasne,
- poskytovanie služieb pre celú sídelnú komunitu (obec),
- poskytovanie nasledovných služieb: sociálne poradenstvo; pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov; pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie; preventívne aktivity; záujmová činnosť; komunitná práca a komunitná rehabilitácia,
- možné poskytovanie nasledovných služieb, aktivít a činností KC: služby na podporu zamestnanosti; prevádzkovanie strediska osobnej hygieny a pracovne; postpenitenciárna starostlivosť a ďalšie.

Útulok (§ 26)

V útulku sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať, poskytuje

- ubytovanie na určitý čas,
- sociálne poradenstvo,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- rozvoj pracovných zručností,
- nevyhnutné ošatenie a obuv,

Taktiež sa vytvárajú podmienky na:

- prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín,
- vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny,
- pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva,
- záujmovú činnosť,

Poskytovateľ sociálnej služby v útulku poskytuje túto sociálnu službu oddelene pre jednotlivcov a oddelene pre rodiny s dieťaťom alebo jednotlivcov s dieťaťom.

Domov na polceste (§ 27)

V domove na polceste sa poskytuje sociálna služba na určitý čas fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), ktorá nemá zabezpečené ubytovanie po skončení poskytovania sociálnej služby v inom zariadení, po skončení náhradnej starostlivosti alebo po skončení ochrannnej výchovy. V domove na polceste sa poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov. Zabezpečuje sa rozvoj pracovných zručností a pomoc pri pracovnom uplatnení. Utvárajú sa podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie základnej osobnej hygieny, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva. Sociálnu službu v domove na polceste nemožno poskytovať v priestoroch alebo v areáli detského domova.

Zariadenie núdzového bývania (§ 29)

V zariadení núdzového bývania sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. g) poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo a pomoc pri uplatňovaní práv a

právom chránených záujmov. Utvárajú sa podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva a záujmovú činnosť.

Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu (§ 28)

Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu sa poskytuje fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. b) a jej rodine. V rámci nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu sa poskytuje sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia a preventívna aktivita. Zabezpečuje sa pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia a záujmová činnosť. Nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu nemožno poskytovať ambulantnou sociálnou službou a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa (§ 31)

Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa sa poskytuje, ak rodič dieťaťa alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, nemôže zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa sama alebo s pomocou rodiny a nie sú ďalšie dôvody, pre ktoré je potrebné v záujme dieťaťa postupovať podľa osobitného predpisu v rámci pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a výchova. Taktiež sa zabezpečuje záujmová činnosť. Za dôvody, pre ktoré nemôže rodič dieťaťa alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa sama alebo s pomocou rodiny sa považujú najmä:

- choroba, úraz alebo kúpeľná liečba rodiča alebo fyzickej osoby, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia, alebo úmrtie jedného z rodičov,
- pôrod matky dieťaťa alebo ženy, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu,
- narodenie najmenej troch detí súčasne alebo narodenie dvoch detí alebo viac detí súčasne v priebehu dvoch rokov, a to až do troch rokov veku najmladších detí.

Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa sa poskytuje terénnou formou sociálnej služby. Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa sa poskytuje najviac v rozsahu 30 po sebe nasledujúcich dní.

Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti (§ 32)

V zariadení dočasnej starostlivosti o deti sa poskytuje pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, ak rodič dieťaťa alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, nemôže z vážnych dôvodov zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa sama alebo s pomocou rodiny a nie sú ďalšie dôvody, pre ktoré je potrebné v záujme dieťaťa postupovať podľa osobitného predpisu. V zariadení dočasnej starostlivosti o deti sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, sociálne poradenstvo, ubytovanie na určitý čas, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a výchova. Taktiež sa zabezpečuje záujmová činnosť.

Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života (§ 32a)

Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života sa poskytuje rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu v čase:

- prípravy na trh práce alebo v čase vykonávania aktivít spojených so vstupom alebo s návratom na trh práce, poskytovaním starostlivosti o maloleté dieťa,
- prípravy na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole alebo v čase vykonávania zárobkovej činnosti, poskytovaním starostlivosti o dieťa do troch rokov veku alebo do šiestich rokov veku, ak je dieťaťom s nepriaznivým zdravotným stavom,

Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života sa poskytuje terénnou formou sociálnej služby alebo ambulantnou sociálnou službou mimo zariadenia. Ak sa služba na podporu

zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života poskytuje ambulantnou sociálnou službou mimo zariadenia, poskytuje sa v rodinnom prostredí fyzickej osoby, ktorá poskytuje starostlivosť o dieťa.

Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa (§ 32b)

V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytuje služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života poskytovaním starostlivosti o dieťa do konca kalendárneho roka v ktorom dovŕši tri roky veku, ak sa rodič alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, pripravuje na povolanie štúdiom na strednej škole alebo vysokej škole, pripravuje na trh práce alebo vykonáva aktivity spojené so vstupom alebo s návratom na trh práce alebo vykonáva zárobkovú činnosť. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, stravovanie a výchova. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa možno poskytovať starostlivosť o 12 detí v jednej dennej miestnosti, ktorá spĺňa funkciu herne a spálne, to platí, aj ak je spálňa stavebne oddelená od herne a deti užívajú oba tieto priestory. Počet detí podľa prvej vety možno zvýšiť najviac o tri deti, ak sa v dennej miestnosti alebo v priestoroch spálne a herne neposkytuje starostlivosť o dieťa do jedného roku veku.

Služba včasnej intervencie (§ 33)

Služba včasnej intervencie sa poskytuje dieťaťu do siedmich rokov jeho veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodine tohto dieťaťa. V rámci služby včasnej intervencie sa poskytuje špecializované sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia. Vykonáva sa stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím a preventívna aktivita. Službu včasnej intervencie možno poskytovať ambulantnou sociálnou službou a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

Zariadenie podporovaného bývania (§ 34)

V zariadení podporovaného bývania sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe od 16. roku veku do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a na dohľad pod ktorým je schopná viesť samostatný život. Ak fyzická osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania, táto sociálna služba sa jej poskytuje naďalej. Dohľad na účely poskytovania sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania je usmerňovanie a monitorovanie fyzickej osoby uvedenej v odseku 1 pri zabezpečovaní seba obslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť v rámci zariadenia a základných sociálnych aktivít. Sociálnu službu v zariadení podporovaného bývania možno poskytovať v byte alebo rodinnom dome. Ak sa táto sociálna služba poskytuje v byte, možno ju poskytovať najviac pre šesť prijímateľov sociálnej služby v jednom byte alebo pre dvanásť prijímateľov sociálnej služby v dvoch bytoch na každý samostatný vchod s orientačným číslom v jednom bytovom dome alebo rodinnom dome.

Zariadenie pre seniorov (§ 35)

V zariadení pre seniorov sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV. a fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov. V zariadení pre seniorov sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva a osobné vybavenie. Utvárajú sa podmienky na úschovu cenných vecí a zabezpečuje sa záujmová činnosť.

Zariadenie opatrovateľskej služby (§ 36)

V zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje sociálna služba na určitý čas plnoletej fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby. V zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia,

ubytovanie, stravovanie a upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva. Utvárajú sa podmienky na úschovu cenných vecí. V zariadení opatrovateľskej služby sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje zariadenie opatrovateľskej služby ošetrovateľskú starostlivosť.

Rehabilitačné stredisko (§ 37)

V rehabilitačnom stredisku sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, fyzickej osobe, ktorá je slabozraká a fyzickej osobe, ktorá je nepočujúca alebo ktorá má ťažkú obojstrannú nedoslýchavosť. V rehabilitačnom stredisku sa poskytuje sociálna rehabilitácia, sociálne poradenstvo, pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, ubytovanie, stravovanie a pranie, upratovanie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva. Ak sa poskytuje v rehabilitačnom stredisku ambulantná sociálna služba, zariadenie nie je povinné poskytovať stravovanie, ubytovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva. Ak sa poskytuje pobytová sociálna služba v rehabilitačnom stredisku, možno ju poskytovať len na určitý čas, najdlhšie na tri mesiace; túto lehotu možno predĺžiť len raz, najviac o tri mesiace.

Domov sociálnych služieb (§ 38)

V domove sociálnych služieb sa poskytuje sociálna služba týždennou pobytovou sociálnou službou alebo ambulantnou sociálnou službou fyzickej osobe do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V a nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III. V domove sociálnych služieb sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva a osobné vybavenie. Zabezpečuje sa rozvoj pracovných zručností a záujmová činnosť. V domove sociálnych služieb sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje domov sociálnych služieb ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22. Ak fyzická osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb, táto sociálna služba sa jej poskytuje aj naďalej. V domove sociálnych služieb možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v jednej budove tohto zariadenia. Sociálnu službu v domove sociálnych služieb nemožno poskytovať ako celoročnú pobytovú sociálnu službu.

Denný stacionár (§ 40)

V dennom stacionári sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby ak jej stupeň odkázanosti je najmenej III. a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa. V dennom stacionári sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia a stravovanie. Zabezpečuje sa rozvoj pracovných zručností a záujmová činnosť. V dennom stacionári sa poskytuje sociálne poradenstvo aj rodine alebo inej fyzickej osobe, ktorá zabezpečuje pomoc fyzickej osobe v domácom prostredí, na účel spolupráce pri sociálnej rehabilitácii.

Domáca opatrovateľská služba (§ 41)

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá:

- je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II.,
- je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách.
- rozsah úkonov na základe sociálnej posudkovej činnosti určuje obec v hodinách alebo podľa jednotlivých úkonov.

Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať fyzickej osobe:

- ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba,
- ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu,
- ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu podľa osobitného predpisu,
- ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou,

Prepravná služba (§ 42)

Prepravná služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie.

Sprievodcovská služba a predčitateľská služba (§ 43)

Sprievodcovská služba a predčitateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a fyzickej osobe s mentálnym postihnutím. Sprievodcovskou službou sa poskytuje sprievod na základné sociálne aktivity. Predčitateľskou službou sa poskytuje predčítavanie. Zdravotné postihnutie podľa odseku 1 fyzická osoba preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu.

Tlmočnická služba (§ 44)

Tlmočnická služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe odkázanej na tlmočenie. Tlmočnickou službou sa poskytuje tlmočenie v posunkovej reči, artikulačné tlmočenie alebo taktilné tlmočenie.

Sprostredkovanie tlmočnickej služby (§ 45)

Sprostredkovanie tlmočnickej služby je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe so zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje tlmočnická služba podľa predchádzajúcej definície, pri vykonávaní administratívnych úkonov, vedenie databázy fyzických osôb so zdravotným postihnutím odkázaných na komunikáciu prostredníctvom tlmočenia, tlmočníkov a záujemcov o vykonávanie tejto sociálnej služby, vykonávanie základného sociálneho poradenstva a školení fyzických osôb so zdravotným postihnutím a tlmočníkov.

Sprostredkovanie osobnej asistencie (§ 46)

Sprostredkovanie osobnej asistencie je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu alebo fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je odkázaná na osobnú asistenciu podľa osobitného predpisu pri vykonávaní administratívnych úkonov, vedenie databázy užívateľov osobnej asistencie, vedenie databázy osobných asistentov a záujemcov o vykonávanie osobnej asistencie, vykonávanie základného sociálneho poradenstva a vzdelávanie užívateľov osobnej asistencie a osobných asistentov a pomoc pri riešení konfliktov vzniknutých medzi fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a osobným asistentom v súvislosti s uzatvorenou zmluvou o výkone osobnej asistencie.

Požičiavanie pomôcok (§ 47)

Požičiavanie pomôcok je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím a fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaným na pomôcku. Pomôcka sa môže požičiavať fyzickým osobám uvedeným v odseku 1 na dohodnutý čas, najdlhšie do zabezpečenia pomôcky na základe verejného zdravotného poistenia, formou peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky podľa osobitného predpisu, z iných zdrojov alebo do doby trvania podmienok pre poskytnutie pomôcky.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (§ 52)

Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá má nepriaznivý zdravotný stav, s cieľom zabrániť vzniku krízovej sociálnej situácie alebo zabezpečiť jej riešenie.

Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií (§ 53)

Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je v krízovej sociálnej situácii, alebo v inej obtiažnej životnej situácii, ktorú nemôže riešiť vlastnými silami a zabezpečuje sa najmä poskytnutím sociálneho poradenstva.

Podporné služby

Odľahčovacia služba (§ 54)

Odľahčovacia služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím podľa osobitného predpisu ktorou sa poskytuje alebo zabezpečuje fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálna služba počas obdobia, v ktorom fyzická osoba, ktorá opatruje, nemôže opatrovanie vykonávať. Odľahčovacia služba sa poskytuje na celé dni, najviac 30 dní v kalendárnom roku. Nevyčerpané dni odľahčovacej služby v kalendárnom roku nemožno poskytnúť v nasledujúcom kalendárnom roku. Počas poskytovania odľahčovacej služby je obec povinná v rámci svojej pôsobnosti poskytnúť alebo zabezpečiť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálnu službu podľa jej výberu, a to terénnu formu sociálnej služby, ambulantnú sociálnu službu alebo pobytovú sociálnu službu v rozsahu najmenej 12 hodín denne.

Pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností (§ 55)

Pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností je sociálna služba poskytovaná opatrovníkovi, fyzickej osobe, ktorá má záujem vykonávať funkciu opatrovníka a fyzickej osobe, ktorá si sama nedokáže uplatňovať a chrániť práva a právom chránené záujmy.

Poskytovanie sociálnej služby v dennom centre (§ 56)

V dennom centre sa poskytuje sociálna služba počas dňa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom alebo vnučkou. V dennom centre sa najmä poskytuje sociálne poradenstvo a zabezpečuje sa záujmová činnosť.

Podpora samostatného bývania (§ 57)

Podpora samostatného bývania je sociálna služba na podporu samostatnosti, nezávislosti a sebestačnosti fyzickej osoby zameraná najmä na pomoc pri prevádzke domácnosti, pomoc pri hospodárení s peniazmi, podporu pri organizovaní času, podporu pri zapojení sa do spoločenského a pracovného života, podporu rozvoja osobných záujmov, predchádzanie a riešenie krízových situácií, podporu spoločensky primeraného správania.

Poskytovanie sociálnej služby v jedálni (§ 58)

V jedálni sa poskytuje stravovanie fyzickej osobe, ktorá:

- nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo dovŕšila dôchodkový vek,

Jedáleň môže poskytovať stravovanie aj prostredníctvom donášky stravy do domácnosti fyzickej osoby.

Poskytovanie sociálnej služby v práčovni (§ 59)

V práčovni sa utvárajú podmienky na pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva fyzickej osobe, ktorá:

- nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo dovŕšila dôchodkový vek,

- **Poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny (§ 60)**

- V stredisku osobnej hygieny sa utvárajú podmienky na vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny fyzickej osobe, ktorá:
- nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo
- dovŕšila dôchodkový vek.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb).

Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
- výnos MPSVaR SR z 5.12.2007 č. 29775/2007 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR
- zákon 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kurately
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov
- zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov
- zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov

Miestna legislatíva:

- Všeobecné záväzné nariadenia obce Glabušovce č. 01/2015 o poskytovaní sociálnych služieb, o spôsobe a výške úhrad za sociálne služby za opatrovateľskú službu.

Zákon o sociálnych službách v § 80 taxatívne upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať, prípadne zabezpečovať rôzne druhy sociálnych služieb, zriaďovať a zakladať zariadenia.

Do pôsobnosti obce patria tieto druhy sociálnych služieb:

- nocľaháreň;
- nízkoprahové denné centrum;
- nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- denný stacionár;

- opatrovateľská služba;
- prepravná služba;
- odľahčovacia služba;
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa;
- terénna sociálna práca krízovej intervencie.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z .z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Obec

a, vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode

b, utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja

c, je správnym orgánom v konaniach o

1, odkázanosti na sociálnu službu

- v zariadení pre seniorov
- v zariadení opatrovateľskej služby
- v dennom stacionári
- v odkázanosti na opatrovateľskú službu
- v odkázanosti na prepravnú službu a ďalšie

d, vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu

e, poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie

1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre,

2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,

3. opatrovateľskej služby,

4. prepravnej služby,

5. odľahčovacej služby,

6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa §31,

7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,

f, poskytuje základné sociálne poradenstvo

g, môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12

h, uzatvára zmluvu

1. o poskytovaní sociálnej služby,

2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie.

V ustanoveniach § 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82 Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

1. Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.
2. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

3. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83 Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorit rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

1.2.1. Komunitné plánovanie sociálnych služieb

Poslaním komunitného plánovania je zaistiť, aby sociálne služby fungovali a rozvíjali podľa potrieb tých, pre ktorých sú určené a ktorí ich využívajú. To znamená, že:

- sociálne služby sú dostupné (kapacitne, miestne, časovo....),
- sociálne služby sú kvalitné,
- reagujú na potreby prijímateľov,
- ponuka služieb je prehľadná a zrozumiteľná,
- finančné prostriedky sú vynakladané len na tie služby, ktoré sú potrebné.

Ďalším charakteristickým znakom je dôraz kladený na dialóg a vyjednávanie a súčasne dosahovanie výsledkov, ktoré sú prijaté a podporované väčšinou účastníkov.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je teda vo svojej podstate nekončiaci proces:

- hľadanie potrieb v oblasti sociálnych služieb, ktoré v danej oblasti vyvstávajú, stanovovanie priorit, čo budeme riešiť skôr a čo neskôr
- porovnávanie potrieb s dostupnými zdrojmi (finančnými a materiálnymi možnosťami zadávateľov a poskytovateľov služieb).

Výsledkom celého procesu je komunitný plán sociálnych služieb ako kompromis medzi potrebami a zdrojmi ich uspokojenia.

Komunitný plán sociálnych služieb vychádza zo zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov), ktorý hovorí o strednodobom pláne rozvoja sociálnych služieb a ktorý sa spracováva v spolupráci so zadávateľmi (obec, kraj), poskytovateľmi sociálnych služieb a samotnými prijímateľmi služieb – dôležitý nástroj pri zisťovaní potrieb poskytovaných sociálnych služieb, spracovaných v spolupráci všetkých zainteresovaných strán. Hodnoty zachytené v princípoch odlišujú metódu komunitného plánovania od iných plánovacích postupov, predovšetkým:

- dôrazom na aktívnu rolu prijímateľov sociálnych služieb a zastúpením ich záujmov procese plánovania,
- zapojením širokého okruhu ľudí a spolupracovníkov do tvorivej práce,
- opakovaným overovaním záverov s prianím občanov,
- dôrazom na vyjednávanie a splnomocnenie verejnosti kontrolovať postup rozhodovania a uskutočňovania,

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je spôsob plánovania sociálnych služieb v určitej komunite, t. j. na presne vymedzenom území (obec alebo kraj), ktorý umožňuje sociálne služby plánovať tak, aby:

- zodpovedali miestnym potrebám,
- boli poskytované efektívne, teda aby boli podporované iba skutočne užitočné služby. Prostriedky (finančné, materiálne a ľudské zdroje) boli využívané účelne a cielene a aby boli hľadané nové zdroje pre zaistenie potrebných sociálnych služieb,
- na plánovaní sociálnych služieb participovali (alebo mali možnosť participovať) všetci, ktorých sa to týka, t. j. tí, ktorí sú za zaistenie sociálnych služieb v danej obci (komunite) zodpovední (zadávateľ, t. j. obec), tí, ktorí sociálne služby v danej obci poskytujú (poskytovatelia sociálnych

služieb), tí, ktorí sociálne služby využívajú (prijímatelia sociálnych služieb) a tí, ktorí sú potencionálnymi prijímateľmi (teda vlastne všetci občania), Komunitné plánovanie nie je spôsob, ako plniť všetkým ľuďom ich prania a očakávania. Komunitné plánovanie znamená predovšetkým dialóg a spoluprácu občanov, inštitúcií a organizácií v meste tak, aby každý, kto to potrebuje, našiel kvalitnú pomoc a efektívne využívajúce dostupné zdroje.

1.2.2. Komunitný plán, ciele a princípy obce Glabušovce

Komunitný plán obce Glabušovce:

- jasne popisuje sieť sociálnych služieb,
- priority predstavujú rozvojové oblasti,
- opatrenia sú konkrétne, merateľné a realizovateľné,
- slúži ako zásobník projektových zámerov,
- realizácia je založená na viac zdrojovom financovaní.

Hlavné ciele komunitného plánu sociálnych služieb:

- efektívne, kvalitné a dostupné sociálne služby,
- podpora vytvárania siete sociálnych služieb,
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce,
- rozvoj podľa priorít a opatrení.

Hlavné princípy komunitného plánovania:

- partnerstvo medzi všetkými účastníkmi – potreby a ciele všetkých účastníkov majú rovnakú váhu. Názorom všetkých strán musí byť venovaný rovnaký priestor,
- zapájanie miestneho spoločenstva – pri zapájaní miestnej komunity, obyvateľov daného územného celku, je nutné hľadať rôzne metódy a formy oslovenia a zapojenia tak, aby ponuka na spoluprácu bola zrozumiteľná (napr. podľa miestnej časti, spôsobu života, záujmov, etnickej príslušnosti...). Nikto nemá byť diskriminovaný a vylučovaný,
- hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov – nie je možné zabúdať na spoluprácu s podnikateľmi, ktorí sa už v minulosti angažovali v tejto oblasti, na význam práce dobrovoľníkov v sociálnych službách, na svojpomocné skupiny, rodinnú starostlivosť, susedskú výpomoc. Komunitné plánovanie sociálnych služieb je jedným z nástrojov na celkové zlepšenie kvality života v obci/meste,
- práca s informáciami – je nevyhnutné zabezpečiť rovnaký prístup k informáciám pre všetkých, ktorí sa plánovania zúčastňujú a zabezpečiť odovzdávanie informácií verejnosti. Ak budú informácie pravidelne odovzdávané, bude možné očakávať relevantné pripomienky a podnety. Je dôležité stanoviť, ako bude možné vznášať pripomienky a ako sa bude s pripomienkami nakladať,
- priebeh spracovania komunitného plánu je rovnako dôležitý ako výsledný dokument – komunitné plánovanie nerobia experti. Proces komunitného plánovania znamená vyhľadávanie, zapájanie a diskusiu rôznych ľudí. Tento proces umožňuje, aby navrhnutý systém sociálnych služieb bol jedinečný neopakovateľný a plne zodpovedal miestnym potrebám, podmienkam a zdrojom,
- zohľadnenie už vytvorenej a osvedčenej spolupráce – dobre fungujúca spolupráca môže byť inšpiráciou pre ostatných účastníkov komunitného plánovania.

Zásady pri spracovávaní komunitného plánu:

- potreby, priority a smery rozvoja sociálnych služieb musia byť stanovené ľuďmi, ktorí žijú v obci a ktorých sa služby týkajú,
- všetky činnosti na miestnej úrovni behom prípravy a pri uskutočňovaní plánu musia byť previazané,

- skvalitňovanie sociálnych služieb musí byť považované za žiaduce a musí byť dôležitou súčasťou miestnej politiky,
- priority a smery rozvoja sociálnych služieb vychádzajú z presvedčenia o jedinečnosti, hodnote, vrodenej dôstojnosti a práve na sebaurčenie každého užívateľa sociálnych služieb.

Dobre spracovaný komunitný plán:

- je výsledkom vyjednávania medzi všetkými účastníkmi procesu,
- je naplňovaný v rámci širokého partnerstva v komunite,
- zodpovedá miestnym podmienkam a potrebám,
- stanoví krátkodobé aj dlhodobé ciele a priority rozvoja sociálnych služieb,
- mapuje všetky verejné, súkromné aj dobrovoľné subjekty z hľadiska aktivít, ktoré smerujú k naplneniu vytýčených cieľov,
- obsahuje systém sledovania a hodnotenia postupu a priebežného informovania verejnosti.

1.2.3. Aktéri komunitného plánovania

Do procesu komunitného plánovania sú zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb, čo výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, nielen v procese plánovania, ale aj v procese rozhodovania, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania.

Objednávateľia sociálnych služieb – subjekty, ktoré sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú a organizujú, a to najmä štátna správa, samospráva, voľbami poverení zástupcovia, ale aj mimovládne organizácie alebo súkromné agentúry.

Poskytovatelia sociálnych služieb – subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú bez ohľadu na ich právnu formu. Poskytovateľom sociálnej služby môže byť obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom (verejný poskytovateľ sociálnej služby) a iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby), ktorá spĺňa podmienky pre poskytovanie sociálnej služby určené zákonom o sociálnych službách.

Užívatelia sociálnych služieb – osoby, ktorým sú poskytované sociálne služby alebo ktoré o ne žiadajú z dôvodu ich nepriaznivej sociálnej situácie. Užívateľom sociálnych služieb sa môže stať v priebehu svojho života každý občan. Verejnosť – rodinní príslušníci užívateľov sociálnych služieb, občania žijúci na príslušnom území, ktorý sa poskytovanie sociálnych služieb priamo nedotýka, ale v blízkej budúcnosti môžu patriť k potenciálnym užívateľom sociálnych služieb, prípadne poskytovanie sociálnych služieb môže ovplyvniť kvalitu ich života.

Všetci aktéri majú v procese plánovania rovnaké práva a povinnosti, najmä v oblasti rozhodovania a finálnej podoby komunitného plánu.

1.3. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je Program rozvoja obce Glabušovce na roky 2014-2020.

Program rozvoja obce Glabušovce je rozvojovým dokumentom vypracovaným pre obdobie rokov 2014 – 2020, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limitov a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia môže v obci

Glabušovce napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávy.

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zábery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí,
- zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami. Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitostí. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

Popis územia

Obec leží v plytkej doline Ipeľskej kotliny. Juhovýchodná časť veľkokrtíšskeho okresu, kde obec Glabušovce patrí, má prevažne pahorkatinný charakter, povrch chotára tvoria uloženiny z mladších treťohôr. Susedí s katastrálnymi územiami obcí Bušince, Malé Zlievce, Olováry a Čeláre. Nadmorská výška v strede obce je 175 m n. m. a v chotári 168 – 280 m n. m. Výmera katastrálneho územia obce je 450,78 ha a v roku 2006 mali Glabušovce 112 obyvateľov. Domy v obci boli vybudované na brehu Glabušovského potoka, ktorý pramení nad obcou. Naprieč dedinou preteká v dĺžke 300 metrov a do rieky Ipeľ ústí pri osade Peťov. Od okresného mesta je obec vzdialená 15 km.

Vznik obce

Prvá zmienka o obci je z roku 1297. Jej názov bol Galabuch. Ďalšie staré a cudzojazyčné pomenovania obce boli: Galaboch (1431), Glabošovce (1920), maďarsky Galábocs. Dnešný názov Glabušovce je od roku 1948. Obec patrila rozličným zemepánom (Kačicovcom, Prónayovcom, Beneovcom, ...). Zničili ju Turci, v roku 1554 bola pustá, v rokoch 1554-1594 bola obsadená Turkami, potom sa opäť zaľudnila. V roku 1828 mala 29 domov a 274 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. V rokoch 1938-1944 bola obec pripojená k Maďarsku.

Od r. 1800 zhruba do konca 19. st. bola v obci aj ľudová škola, ktorú založil Vincent Jankovics. V písomnostiach z r. 1887 sa spomína blízky majer Gyurkavolgy, na ktorom sa nachádzala sýpka a kováčska dielňa. V zozname navrhovaných chránených území je zapísaná i tunajšia vodná nádrž, ktorá sa využíva na lokálnu rekreáciu. K obecnej studni sa z tureckých čias zachovala povesť o zlatom jablku, označujúcom vezírsku hodnosť, ktoré do nej spadlo, čím sa vraj obec stala stredom sveta. Obec má ulicovú zástavbu, z konca 19. a začiatku 20. storočia sa zachovali murované, omietnuté a obielené domy so strechami so škridlicovou krytinou a stĺpovou loggiou pozdĺž dvora a na čelnej fasáde.

Celkovo v 20. storočí patrili Glabušovce k najmenším pohraničným obciam Modrokamenského okresu. V roku 1919 obec obsadila dočasne Červená armáda Maďarska. Snažili sa aspoň niektoré plochy pripojiť naspäť z Československa k Maďarsku. V roku 1923 vypukol štrajk poľnohospodárskych robotníkov. Do tohto štrajku sa zapojili aj robotníci Bleira Alexandra – veľkostatkára z Glabušoviec. Štrajkujúci chceli zvýšenie plátov, čo sa im nepodarilo presadiť, ich životné podmienky sa nezmenili.

V obci sa nachádza starobylá zrekonštruovaná zvonica, ktorá pochádza z r. 1850, ďalej historická studnička v strede obce do ktorej podľa povery Turkom, ktorí mali nadvládu v obci v rokoch 1554-1594, spadlo zlaté jablko. V obci dal v roku 1830 Jankovics Imre postaviť klasicistický kaštieľ, ktorý bol neskôr v majetku Battik Sándora. Posledným majiteľom do roku 1953 bol Karol Slávik z Česka. V súčasnej dobe je kaštieľ v troskách.

Obrázok č. 1. Poloha obce

1.3.1. Obyvateľstvo

V obci Glabušovce podľa posledných údajov k 31. 12. 2017 býva 108 obyvateľov. Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov nám ukazujú že nárast obyvateľstva sa mení rozvojom hospodárstva v regióne. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. V prípade obce Glabušovce bol zaznamenaný pokles počtu obyvateľov. V obci Glabušovce dochádza k poklesu počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a nárast počtu obyvateľov vo veku poproduktívnom. Znižujú sa tak možnosti vnútornej dynamiky rozvoja a zvyšujú nároky na zabezpečovanie sociálnych programov. V súčasnosti bude ťažké zastaviť trend starnutia populácie v obci. Jediná pomoc by bola nárast počtu obyvateľstva o mladé rodiny. V obci dochádza k prirodzenému úbytku obyvateľstva spôsobeného vyššou mierou úmrtnosti v porovnaní s pôrodnosťou.

Obec dosahovala svoje maximum v počte obyvateľov v roku 1869 kedy mala celkovo 231 obyvateľov. Tento stav značne poklesol v roku 1890, kedy bolo v obci 134 obyvateľov. Do roku 1970 sa stav vylepšoval, obec prekročila opäť hranicu 200 obyvateľov a mala ich v tomto roku 205. Od toho roku sa počty neustále znižujú.

Väčšina obyvateľov obce je slovenskej národnosti, až 49,57 % z celkového počtu obyvateľov, hneď za ňou nasleduje maďarská národnosť, percentuálne 36,75 %. Z ostatných národností je zastúpená ukrajinská národnosť s počtom 1 občana. S nezistenou národnosťou žije v obci Glabušovce 15 obyvateľov.

V obci silne prevládajú obyvatelia s rímsko-katolíckym vyznaním – 74,35 %. Evanjelické vyznanie zastáva 6,83 % obyvateľov. Bez vyznania žije v obci 4,27 % obyvateľov.

1.3.2. Školstvo

V obci Glabušovce sa nenachádza výchovné zariadenie. Výchovu a vzdelávanie pre deti z obce Glabušovce zabezpečuje Základná škola s Materskou školou v obci Bušince.

Materská škola v Bušinciach poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie deťom. V prípade záujmu rodičov, deti majú možnosť aj poldennej výchovy a vzdelávania v materskej škole. Cieľom predprimárneho vzdelávania je dosiahnuť optimálnu perceptuálno-motorickú, poznávaciu a citovo-sociálnu úroveň, ako základ pripravenosti na školské vzdelávanie a život v spoločnosti. MŠ je zameraná na rozvíjanie spolupráce s rodinou a smeruje k všestrannému rozvoju osobnosti dieťaťa. Deti sú vychovávané prostredníctvom zdravého životného štýlu k zodpovednejším vzťahom k ochrane zdravia.

Základná škola v Bušinciach pravidelne organizuje a zapája sa do športových súťaží. Sú to zápasy okresnej basketbalovej ligy chlapcov i dievčat i mixvolejbalový turnaj zamestnancov a priateľov škôl. Na konci školského roka býva vyvrcholením prezentácia detí materskej školy i žiakov jednotlivých tried základnej školy v kultúrno-spoločenskej akadémii. Škola je od roku 2012 zapojená do Európskeho projektu: *PREMENA TRADIČNEJ ŠKOLY NA MODERNÚ* podporovaného Ministerstvom školstva, vedy a športu SR v zastúpení ASFEU. V rámci tohto projektu bola škola vybavená modernou didaktickou technikou - interaktívnymi tabuľami, notebookmi, kopírkami a pod. Technika slúži a aj v budúcnosti bude slúžiť na zmodernizovanie vyučovacieho procesu. Pedagogickí zamestnanci absolvovali niekoľko vzdelávaní zameraných na spomínanú techniku, na rozvoj čitateľskej gramotnosti, ako aj efektívnu prácu s internetom. Vzhľadom na vysoký počet žiakov zo SZP je škola od roku 2012 zapojená do projektu pod názvom *VZDELÁVANÍM PZ K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNIT* v rámci ktorého bola škola vybavená učebnými pomôckami na krúžkové aktivity a celodennú výchovnú činnosť.

1.3.3. Služby

V obci je zastúpenie najmä podnikateľov a zamestnancov v odvetví hospodárstva. V obci je nízka možnosť zamestnať sa, zamestnanie pre väčší okruh obyvateľov Glabušoviec poskytuje poľnohospodárske družstvo v Olovároch. V roku 2011 žilo v obci 47 ekonomicky aktívnych osôb (EAO), čo predstavovalo 40,17 % všetkých obyvateľov obce. Z EAO je 12,76 % podnikateľov. Najväčšiu skupinu EAO tvoria zamestnanci, ktorých je 63,83 %. Celkový počet disponibilných obyvateľov pri 47 ekonomicky aktívnych obyvateľoch predstavuje 23,40 % mieru EAO v obci Glabušovce. V súčasnosti väčšia časť ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním.

Zdravotníctvo, kultúra, šport

V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa pri rôznych príležitostiach a prostredie pre trávenie voľného času.

Spoločenský život je veľmi aktívny, zúčastňujú sa na ňom všetky vekové kategórie. Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov. V obci sa nachádza Poľovnícke združenie – revír – Kováčovce /350 ha/

1.6.3. Športové aktivity

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity – futbalové ihrisko, futbal, minifutbal, stolný tenis, turistika, cykloturistika, volejbal. Športové aktivity v obci sú zastúpené len nesúťažne, obec nemá žiaden fungujúci klub.

V obci Glabušovce sa nachádza kultúrny dom. Kultúrno – spoločenské aktivity uskutočňované v obci pre obyvateľov i pre návštevníkov, a to Máj – deň víťazstva nad fašizmom, MDD, Deň matiek, Deň obce, Stretnutie s dôchodcami a jubilantmi – Úcta k starším, Mikuláš a Vianočné trhy.

1.3.4. Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v poľnohospodárskej výrobe, dochádzajú denne za prácou a tiež v iných odvetviach či službách.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí.

Skrytú nezamestnanosť, t.j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi.

1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Veková štruktúra, ktorá je v súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb, pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere

závislosti na pomoc pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia. Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie vhodnými sociálnymi službami.

Sociálne „znevýhodnené“ skupiny v obci Glabušovce môžeme rozdeliť na:

- a) seniori,
- b) nezamestnaní (najmä dlhodobo nezamestnaní),
- c) deti a mládež,
- d) zamestnanci (obyvatelia v produktívnom veku) s nízkym vzdelaním,
- e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím, osoby so zdravotným postihnutím
- f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami resp. osoby v obtiažnych životných situáciách,
- g) mladé rodiny s deťmi – rodiny s deťmi.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke viac motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu. Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov.

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov, platných od 1. 1. 2004. **Hmotná núdza** je stav, keď príjem občana a osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a tieto osoby si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie,
- základné vybavenie domácnosti,
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa,
- na mimoriadne liečebné náklady.

Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva. Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách. Okrem dávky v hmotnej núdzi ÚPSVR poskytuje aj iné sociálne dávky pre rodiny, pre zdravotne postihnutých a pod.

Charakteristika jednotlivých cieľových skupín a ich potreby

SENIORI

Identifikácia problémov

- ✓ chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc,
- ✓ osamelí seniori so zdravotnými problémami – ich podiel sa zvyšuje,
- ✓ je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb, formách poskytovaných služieb,
- ✓ nie je vyriešená bezbariérovosť všetkých verejných priestorov v obci.

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli určený vek pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity.

Túto skupinu je možné charakterizovať týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku,
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci,
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a
- ekonomické zmeny, zmeny v postavení,

- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity napr. svojpomoc.

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Tabuľka č.1.1: Obyvateľstvo podľa jednotlivých vekových skupín k 31.12.2017

Veková skupina	Počet obyvateľov	% zastúpenie
0 – 3 rokov	1	0,92 %
4 – 6 rokov	4	3,71 %
7 – 15 rokov	8	7,41 %
16 – 18 rokov	5	4,63 %
19 - 60 rokov	62	57,40 %
61 rokov a viac	28	25,93 %
Spolu	108	100 %

Zdroj: matrika obce Glabušovce

Tabuľka č. 1.2: Vývoj počtu obyvateľov obce Glabušovce v rokoch 2010 - 2017

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj počtu obyvateľov
2010	85	Východisková hodnota
2011	86	+ 1
2012	95	+ 9
2013	102	+ 7
2014	105	+ 3
2015	106	+ 1
2016	111	+ 5
2017	108	- 3

Zdroj: matrika obce Glabušovce

Z tabuľky je zrejмый pokles obyvateľstva s trvalým pobytom od roku 2012.

Tabuľka č. 1.3: Vývoj počtu obyvateľov obce Glabušovce podľa vekových skupín

Rok	Celkový počet obyvateľov	Predproduktívny vek %	Produktívny vek %	Poproduktívny vek %
2010	85	11/ 12,94 %	60 / 69,76 %	14 / 16,47 %
2011	86	12 / 13,95 %	59 / 68,60 %	15 / 17,44 %
2012	95	15 / 15,78 %	64 / 67,36 %	16 / 16,84 %
2013	102	16/ 15,68 %	66 / 64,70 %	18 / 17,64 %
2014	105	17 / 16,19 %	68 / 64,76 %	18/ 17,14 %
2015	106	16 / 15,09 %	69 / 65,09 %	19 / 17,92 %
2016	111	13 / 11,71 %	72 / 64,86 %	19 / 17,11 %
2017	108	12 / 11,11 %	76 / 70,37 %	20 / 18,51 %

Zdroj: matrika obce Glabušovce

Obec Glabušovce v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov v kategórii predproduktívneho len v prípade celkového nárastu počtu obyvateľstva. Je potrebné počítať s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Keď porovnáme jednotlivé roky v tabuľke, tak vidíme, že počet ľudí v poproduktívnom veku stúpa. Štatistické údaje nám ukazujú, že jedine pri náraste obyvateľstva klesá podiel ľudí v poproduktívnom veku. Ale celkovo počet a podiel ľudí poproduktívnom veku každým rokom prevyšuje počet i podiel predproduktívnych. Z toho vyplýva, že jedine nárast počtu obyvateľstva o mladé rodiny môže pozitívne zmeniť index starnutia.

Podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku nie je jedinou skupinou/prijímateľom sociálnych služieb.

Integrácia sociálnych služieb so službami poskytovania zdravotnej starostlivosti a zavedenie nových sociálnych služieb s dôrazom na sociálnu rehabilitáciu, psychologické poradenstvo, ciele vzdelávanie a rehabilitačné služby by mohla mať tiež pozitívny vplyv na vývoj počtu prijímateľov sociálnych služieb.

NEZAMESTNANÍ (dlhodobo nezamestnaní) A ZAMESTNANCI S NÍZKYM VZDELANÍM

Identifikácia problémov

- skupina občanov, ktorá stratila záujem o prácu a zamestnanie
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, sprostredkovanie príležitostných prác, podporovanej práce
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi, ÚPSVR

V spolupráci s ÚPSVR Veľký Krtíš sa obec Glabušovce podieľa na realizácii národných projektov zameraných na aktivačnú činnosť, organizuje verejnoprospešné práce alebo využíva dlhodobo nezamestnaných na menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobo nezamestnaní občania sa stavajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrvávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľnými na trhu práce. U dlhodobo nezamestnaných klesá časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom. Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Pre občana je to okrem finančného aj morálne ocenenie, že je užitočný a má možnosť zaradiť sa do kolektívu.

DETI A MLÁDEŽ

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc
- deti zo sociálne slabších rodín nemajú stravovacie návyky
- nevhodné trávenie voľného času
- rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima
- chýba miestna legislatíva

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v Kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom, športové ihrisko a mnoho ďalších. V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na úrovni. Hlavnou úlohou kultúrneho strediska v obci Glabušovce je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľnočasové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, Deň obce. Sú pre ne organizované Mikulášske oslavy, Deň detí. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Zásady poskytovania finančnej podpory pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni v prípade potreby je riešené s prostredníctvom ÚPSVaR. Obec plánuje zlepšiť vzájomnú informovanosť a spoluprácu s ÚPSVR v oblasti finančnej podpory detí zo sociálne slabších rodín. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín.

Obec nemá vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa. Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom.

Obec momentálne nemá deti umiestnené v náhradnej rodinnej starostlivosti, reedukačnom zariadení ani v detskom domove. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácie v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov detí. Obec poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj.

ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŽZP
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Z hľadiska charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórií:

- mentálne a psychické postihnutia
- zmyslové postihnutia
- postihnutia pohybového aparátu
- kombinované postihnutia
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení)

Každá z uvedených kategórií postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

V spolupráci s ÚPVSaR je možnosť vytvorenia chránenej dielne pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI príp. v obtiažnej životnej situácii

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- informácie pre občanov o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole
- pasivita občanov riešiť veci verejné
- vandalizmus, násilie, drogové závislosti, alkohol

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé.

Túto sociálnu skupinu tvoria:

- občania bez prístrešia

- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby
- dlhodobo nezamestnaní občania
- občania spoločensky neprispôsobiví
- závislí občania
- rómska komunita

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť niektoré jej kategórie len odhadnúť. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou exklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevplývajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám v rodinách. Obec poskytuje jednorazovú dávku v hmotnej núdzi. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

Rómska komunita v obci nie je a preto nie je potrebné vytvorenie Komunitného centra. Úlohou komunitného centra v zmysle zákona je účinne pomáhať sociálne slabším a neprispôsobivým občanom, osvojovať si správne návyky pre ďalšie uplatnenie v živote. Vytvorenie komunitného centra je podmienené špecifickými kritériami, v prípade ak obec kritériá splní, bude o zriadení komunitného centra uvažovať.

1. 4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Na sociálne služby sú odkázané predovšetkým tie skupiny osôb, ktoré podporu a pomoc nemôžu získať iným štandardným spôsobom (napr. s pomocou rodiny) ako prostredníctvom sociálnych služieb:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov (narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným
- zabezpečenie opatrovateľskej služby

Na území obce Glabušovce poskytujú sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách títo verejní a neverejní poskytovatelia:

A/ verejní poskytovatelia: obec Glabušovce

Obec Glabušovce ako verejný poskytovateľ sociálnych služieb na území obce v rámci svojej pôsobnosti svojimi aktivitami, opatreniami utvára a neustále podporuje rozvoj sociálnych služieb adresovaných jednotlivým cieľovým skupinám, komunitám. Z hľadiska početnosti prijímateľov sociálnych služieb prvenstvo patrí sociálnej kategórii populácie – seniorov, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity (predproduktívnej a produktívnej). K závažným problémom starostlivosti o seniorov patrí prepojenie zdravotnej a sociálnej problematiky a k nim sa pripája ich sociálne postavenie v rodine a v spoločnosti.

Optimálna forma starostlivosti o seniorov je starostlivosť poskytovaná v ich domácom prostredí. Väčšina starších občanov chce zostať vo svojich domácnostiach tak dlho ako je to možné, čo obvykle

závisí od zdravotného stavu seniora a jeho sociálneho zázemia. Sociálne zázemie je určované viacerými faktormi, medzi ktoré patrí schopnosť pokryť výdavky domácnosti, pomoc rodinných príslušníkov pri zabezpečovaní životných potrieb, sociálna integrácia jednotlivca, schopnosť vyvíjať aktivity vo vyššom veku, životný program a životná náplň, jednoducho celková kvalita života.

Obec Glabušovce v súčasnosti poskytuje nasledovné sociálne služby: opatrovateľská služba, sociálne poradenstvo.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov. Obsah a rozsah jej poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby je zabezpečené pre 1 prijímateľa sociálnej služby. Táto sociálna služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja obcou Glabušovce.

Opatrovateľská služba predstavuje nosnú a najžiadanejšiu formu terénnych sociálnych služieb pre kategóriu občanov s nepriaznivým zdravotným stavom a seniorov obce Glabušovce. Možno predpokladať, že je tomu tak v dôsledku snahy najmä seniorov zotrvať v domácom prostredí čo najdlhšie a zachovať si tak istú mieru autonómie a súkromia. Preferujú samostatné bývanie i v prípade potreby pomoci druhej osoby, pričom snaha nebyť závislý na svojich deťoch, vedie k uprednostňovaniu cudzej pomoci. Opatrovateľskú službu teda možno vymedziť ako terénnu službu poskytovanú osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí).

Opatrovateľská služba sa vykonáva v pracovných dňoch, priamo v byte klienta a v rozsahu poskytovaných úkonov, ktoré si klient dohodne v zmluve o poskytovaní opatrovateľskej služby. Obec Glabušovce poskytuje v súčasnosti opatrovateľskú službu občanom prostredníctvom 1 opatrovateľky (2017). V sledovanom období môžeme pozorovať neustály nárast záujmu o poskytovanie opatrovateľskej služby. Z hľadiska dostupnosti je opatrovateľská služba poskytnutá všetkým fyzickým osobám, ktoré o ňu požiadajú a spĺňajú zákonom stanovené podmienky na jej poskytovanie.

B/ neverejní poskytovatelia

V obci Glabušovce sa nenachádza žiadny neverejný poskytovateľ sociálnej služby.

Tabuľka č. 1.4.: Prehľad zariadení a ich klientov

Poskytovaná služba	Počet mužov	Priemerný vek	Počet žien	Priemerný vek	Celkom	Priemerný vek
Zariadenie opatrovateľskej služby	0	0	1	79	1	79
CELKOM	0	0	1	79	1	79

Zdroj: vlastné spracovanie, stav k 31.12.2017

Pri spracovaní analýzy vychádzame z manuálu, ktorý vypracoval kolektív autorov Socioklubu: „Metodika socio-demografickej analýzy vybavenosti územných celkov službami sociálnej starostlivosti“ /Obce, města, regiony a sociální služby, Praha, 1977/

Zvolená metóda analýzy umožňuje porovnať predpokladanú potrebu sociálnych služieb s existujúcimi službami pre identifikované skupiny občanov a určiť:

- dostatkovosť/ nedostatkovosť jednotlivých druhov a typov sociálnych služieb
- proporcionálnosť/ vyváženosť rozloženia sociálnych služieb

Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor..

Na koordináciu sociálnej služby má obec Glabušovce vytvorenú funkciu sociálneho pracovníka – na posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvoriť sociálne zariadenie pre potreby obce, ako aj regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí a s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v regióne. Obec participuje na zabezpečovaní stravovania a výdaja stravy, najmä z radov dôchodcov. Stravovanie a rozvoz stravy v prípade potreby obec vie zabezpečiť.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov (narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia)
- opatrovateľská služba
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným (jednorazová sociálna dávka).

Zodpovednosť obcí za uspokojovanie sociálnych služieb občanov nie je chápaná tak, že obec je povinná zriadiť všetky sociálne služby vlastnými silami, ale ide o to, aby potrebné sociálne služby boli občanom dostupné. Preto výpočet orientačnej potreby sociálnych služieb je stanovený bez ohľadu na poskytovateľa sociálnej služby.

Opatrovateľská služba ako forma terénnej služby najviac rešpektuje súkromie, nevytrháva občanov z ich prirodzeného prostredia a umožňuje im väčšiu spoluprácu s rodinou a komunitou, čím je možné výrazne prispieť ku kvalitnému prežitiu života seniora

1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Glabušovce v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Štatistické údaje nám ukazujú postupný nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku a klesanie počtu detí.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a, poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - b, nepriaznivého zdravotného stavu,
 - c, dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d, terénnej sociálnej služby
- rozšírenie bytovej výstavby – podpora opráv existujúcich obydľí, nárast obyvateľstva
- doriešiť bezbariérovosť v obci
- rozšírenie poskytovania sociálnej služby v zariadení
- rozšíriť možnosť stravovania odkázaných osôb

1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť, sociálne služby)

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- zabezpečenie opatrovateľskej služby

- záujem komunity obce a angažovanosť samosprávy v rozvoji sociálnej oblasti (existencia strategických dokumentov)
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- pokoj vidieckeho prostredia
- blízkosť turisticky atraktívneho miesta
- dobrá spolupráca obecného úradu s MŠ a ZŠ Bušince
- nízka nezamestnanosť
- udržiavané staré zvyky a tradície obce

Slabé stránky:

- nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladovaní pracovného a rodinného života
- nízka miera zapojenia všetkých subjektov a ich koordinácia pri poskytovaní sociálnej starostlivosti integrovaným spôsobom
- nedobudovaná technická infraštruktúra a potreba rekonštrukcie existujúcej technickej infraštruktúry
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- nepriaznivý demografický vývoj, vysoký index starnutia
- nedostatok a opotrebovanosť priestorov pre mládež a dorast, na voľnočasové aktivity
- migrácia mladej generácie
- nedostatočná informovanosť verejnosti a zapojenie komunity (dobrovoľníkov) do komunitne poskytovaných sociálnych služieb,
- nie je komplexne vyriešená bezbariérovosť v obci
- vysoká nezamestnanosť

Príležitosti:

- zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby,
- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri
- riešení životných situácií
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce
- možnosti viaczdrojového financovania vrátane EÚ fondov
- podpora procesu deinštitucionalizácie

Ohrozenia:

- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii,
- zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva,
- zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity
- nízke príjmy seniorov neumožňujúce platiť za služby
- zvyšovanie segregácie a chudoby

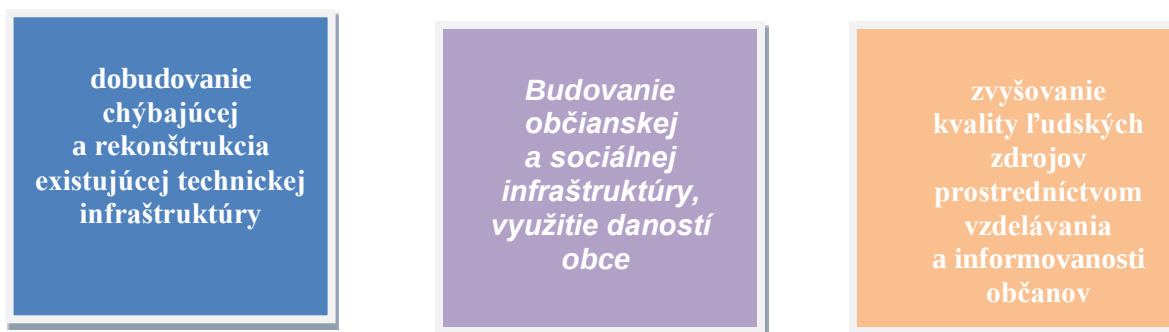
Vyhodnotením pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Počet a hlavne pôsobenie slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti.

2. CIELE A PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Východiskovým dokumentom pre plánovanie, rozvoj a financovanie služieb vrátane sociálnych služieb na území obce Glabušovce je Program rozvoja obce na roky 2014 - 2020. Pre sociálnu oblasť má obec plánované opatrenia, aktivity a projekty smerujúce k naplneniu strategického cieľa:

Pre dosiahnutie tohto strategického cieľa si zástupcovia obce stanovili nasledovné tri základné špecifické ciele:

Okrem uvedeného bol v obci realizovaný prieskum potrieb, zisťovanie potrieb obyvateľstva a analýza súčasného stavu.

2.1. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb

Na základe získaných podkladov z analýzy strategických dokumentov, analýzou východiskovej situácie a názorov občanov a posúdenia budúceho možného vývoja boli navrhnuté pre Komunitný plán 3 priority v súlade s regionálnymi a národnými stratégiami.

Priorita 1 : *Prepojiť systém sociálnych a zdravotných služieb do systému dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti poskytovaných komunitou*

Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- b) rozvoj a podpora vytvárania nových ambulantných sociálnych služieb a nových kapacít pobytových sociálnych služieb,
- c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania infraštruktúry pre poskytovanie sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti,
- d) podpora kontinuálneho vzdelávania zamestnancov v oblasti sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti.

Obec Glabušovce bude prioritu naplňovať nasledovne:

- podporou projektov s pobytovou formou sociálnych služieb,
- podporou opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,
- preskúmaním nových možností poskytovania finančnej pomoci, resp. inej pomoci nefinančnej pomoci pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami,
- cieľovými aktivitami podporiť začlenenie spoločensky neprispôsobivých obyvateľov,
- postupným riešením bezbariérovosti v obci (v nových a rekonštruovaných objektoch),
- aktualizáciou a schválením VZN uplatňovať zásady finančnej podpory v oblasti sociálnych služieb
- udržiavaním cenovo dostupných sociálnych služieb,
- aktivizáciou seniorov – ponuka a dostupnosť voľnočasových aktivít, rehabilitačných a rekreačných aktivít,

Priorita 2 : Zvýšiť informovanosť a zapojenie verejnosti

Podpora informovanosti, vzdelávania a prevencie

- a) príprava a realizácia tematických vzdelávacích podujatí pre verejnosť, zabezpečenie vyhľadávacej činnosti a sociálneho poradenstva,
- b) zapojenie sa obce do národných programov a kampaní,
- c) podpora dobrovoľníctva a neziskového sektora v obci vrátane poskytovateľov SS v širšom regióne,
- d) zabezpečenie monitoringu sociálnych a zdravotných potrieb obyvateľov, zriadenie schránky podnetov/návrhov a pripomienok.

Priorita 3 : Zlepšovanie kvality sociálnych služieb

Podpora poskytovateľov sociálnych služieb v zlepšovaní kvality poskytovaných sociálnych služieb

- a) zabezpečením informovanosti verejnosti a pracovníkov v sociálnych službách o systémoch hodnotenia kvality sociálnych služieb na úrovni obce vrátane zabezpečenia ich účasti na pravidelnom prieskume o sociálnych službách,
- b) podpora sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov v ďalšom vzdelávaní a odbornej príprave, spolupracou so vzdelávacími inštitúciami a profesnými organizáciami/komorami

Podpora zavádzania systému hodnotenia kvality sociálnych služieb

- a) informovaním verejnosti na svojom webovom sídle o poskytovateľov sociálnych služieb so zavedením systémom hodnotenia kvality sociálnych služieb,
- b) realizáciou prieskumu spokojnosti a hodnotenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Glabušovce vychádza zo schváleného, úzko participuje na Programe rozvoja obce Glabušovce na roky 2014 -2020 a je v súlade s jeho víziou, prioritami a cieľmi. Jedným z čiastkových cieľov je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci vrátane oblasti poskytovania sociálnych služieb. Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohraničené, legislatíva umožňujúca viaczdrojové financovanie je v schvaľovacom procese je potrebné okrem už vynakladaných a plánovaných finančných prostriedkov zahrnúť v budúcnosti do programového rozpočtu aj nové finančné zdroje, investície do infraštruktúry príp. na spolufinancovanie. Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Glabušovce zodpovedné osoby a časový horizont realizácie.

2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť - ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložení návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojím podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Glabušovce minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

ZÁVER

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite kde žijú. Sociálnou službou rozumieme činnosť, ktorá zaisťuje pomoc a podporu ľuďom, ktorí sa stretávajú s rôznymi problémami z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia a pre krízovú sociálnu situáciu. Ľudia, ktorí nie sú schopní tieto svoje problémy riešiť samostatne, bez pomoci iných ľudí. Rozsah a forma pomoci musí vždy zachovávať ľudskú dôstojnosť osôb, vychádzať z ich individuálnych potrieb a aktívne podporovať ich samostatnosť. Cieľom poskytovania sociálnych služieb tak nie je samotná pomoc a podpora pri uspokojovaní potrieb prijímateľov služieb, ale ich cieľom je prispievanie k prirodzenému začleneniu človeka v každom veku do spoločnosti alebo cieľom poskytovania sociálnych služieb naopak môže byť zabránenie tomu, aby sa na okraj spoločnosti dostali.

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky ohľadne potrebných služieb v našej komunite, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii? Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec

preto musí využívať aj iné zdroje financovania. Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život.

Glabušovce, jún 2018

Štefan CHUDÝ
starosta obce

ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA

Komunita je lokálny útvar osídlenia, menšia sociálna jednotka, v ktorej ľudia žijú, spolupracujú. Ľudia, skupiny, subjekty žijúce v lokalite (ohraničené miesto) a majúce medzi sebou vzťahy, väzby, spoločne problémy, riešenia, úlohy.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je:

- metóda plánovania sociálnych a komunitných služieb tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám obyvateľov lokality/komunity,
- proces zisťovania potrieb obyvateľov/komunity, skupín i jednotlivcov,
- hľadanie najlepších uskutočniteľných riešení v oblasti sociálnych služieb za dostupné zdroje (finančné i nefinančné),
- spôsob, ako začať spoluprácu v komunite a vytváranie trvalejších komunitných partnerstiev.
- **Komunitná služba** - poskytovanie rôznych foriem podporných služieb občanom, členom komunity, ktoré taxatívne nedefinuje zákon o sociálnych službách (napr. organizovanie voľnočasových aktivít, nízko prahové služby, skupinové aktivity...)

Komunitný rozvoj - prístup k rozvoju územia zameraný na vyvolanie pozitívnej zmeny; snaha subjektov o budovanie komunity s dôrazom na jej ekonomický rozvoj, ako aj vytvorenie a posilňovanie sociálnych väzieb a rozvoj neziskového sektora. Tento proces zdôrazňuje vzájomnú spoluprácu 3 sektorov: verejného, súkromného, neziskového.

Sociálna služba - je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny,

Sociálna služba sa vykonáva najmä prostredníctvom sociálnej práce, postupmi zodpovedajúcimi poznatkom spoločenských vied a poznatkom o stave a vývoji poskytovania sociálnych služieb. Pri analýze sociálnych služieb zisťujeme predovšetkým existenciu služieb, dostupnosť a nadväznosť služieb, kvalitu výkonu/ štandard služieb, ekonomickú efektívnosť služieb a zabezpečenie dostatočnej informovanosti o službách pre obyvateľov.

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok podľa osobitného predpisu,
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi

Prijímateľ sociálnej služby je fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii.

Poskytovateľ sociálnej služby je subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

- a. verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok
- b. neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia

Objednávateľ sociálnej služby je:

- a. osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb
- b. obec a vyšší územný celok - subjekt, v kompetencii ktorého je sociálna služba

Sociálna služba je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zameranej na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a podpora jej začlenenia do spoločnosti
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby
- riešenie krízovej sociálnej situácie
- prevenciu sociálneho vylúčenia

Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora. Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať

hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:

- občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba
- príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce
- ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím
- mládež po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy
- starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohodné rodiny
- občania marginalizovanej rómskej komunity

2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napríklad v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najmä v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov učených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohodné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia
- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky atď.

Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

Núdzä

Hmotná núdzä je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdzä je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, stratu zamestnania.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca je obec alebo ak je to odôvodnené iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatom dávky a príspevkov nedosiahol účel. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného

príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takýto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

POUŽITÁ LITERATÚRA

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 -2020
Program rozvoja obce Glabušovce na roky 2014-2020
Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2012 – 2016
Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020
Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020
Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030
Národný akčný plán na elimináciu a prevenciu násilia na ženách 2014 – 2019
Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom kraji v zmysle dodatku z roku 2011
Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja
www.statistics.sk